

УДК 141.319.8

СКАЛЬСЬКА Д.М.,

доктор філософських наук,

професор, завідувач кафедри філософії

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,

(Івано-Франківськ, Україна), E-mail: lphilosophy@nung.edu.ua

ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ НАФТОГАЗОВОГО ПРОФІЛЮ

В статті актуалізовано новітні педагогічні розробки специфіки викладання гуманітарних дисциплін в технічних вузах. Вказано на філософсько-антропологічні пріоритети та рефлексії у формуванні наукового світогляду майбутніх спеціалістів нафтогазової галузі. Обґрунтовано, що модернізація та реформування освіти у галузі гуманітарних наук, а зокрема тих, що викладаються при підготовці фахівців інженерно-технічних спеціальностей вимагають постійного удосконалення, естетизації. В полеміці з відчуженням, оречевленням та фетишизацією формуються інноваційні філософські проекти, їх досягнення залучаються до педагогічного процесу.

***Ключові слова:** філософська антропологія, педагогіка, культурна глобалізація, духовна субстанція, художньо-естетичні орієнтири, інновації.*

Постановка наукової проблеми. Нова антропологічна проблематика філософії XXI століття відповідно передбачила нову нішу для філософської антропології, яка виступила не лише галуззю філософського знання чи впливовим філософським напрямом, а й особливим визначальним аргументом, методом мислення сучасної епохи, парадигмальним рішенням в будь-якій конкретній ситуації. А це важливо донести сьогодні до студентської аудиторії. Актуальним в теорії та практиці сучасних досліджень, в умовах глобалізації суспільства є філософсько-антропологічні пріоритети та особистісні орієнтири у формуванні наукового світогляду майбутніх спеціалістів нафтогазової галузі.

Системою чинників, які визначають якість вищої освіти слід, відповідно, визначити: педагогічні кадри; студента, як суб'єкта освіти; наукові дослідження (лабораторна база); навчальні програми; методичне забезпечення; психологічні аспекти свободи і відчуження студентської молоді під час організації навчального процесу. Специфіка контролю знань з філософських дисциплін для студентів технічних навчальних закладів тісно пов'язана з необхідністю змінювати структуру, зміст, організацію освітнього процесу в цілому та у відповідності до вимог глобалізації сучасного суспільства.

Джерельною базою даного дослідження можна вважати основні наукові праці та дослідницькі експерименти в галузі філософії науки, методології наукового пізнання. Зокрема, ті що стосуються модернізації та реформування освіти в галузі гуманітарних наук, їх особливостей при підготовці фахівців інженерно-технічних спеціальностей. Філософсько-антропологічне мислення, його історія, ідеї і пріоритети, що започатковані у практичній філософії Г. Сковороди, П. Юркевича, морально-ціннісній «філософії серця» послідовників

Києво-Могилянської академії, персоналістській концепції М. Бердяєва, склали основу даного дослідження. Водночас, було вивчено, проаналізовано та залучено до методології розкриття обраної теми новітні здобутки в галузі сучасної педагогічної школи в особі таких авторів як І.А. Зязюн, М.М. Солдатенко, О.М. Семенов, Т.В. Іванова та інші.

Мета статті - довести, що до пошуку специфічного механізму модернізації освіти в технічних вишах, крім застосування новітніх технологій в умовах глобалізації суспільства, необхідно долучити філософсько-антропологічні рефлексії та інновації.

Виклад основного матеріалу. Кафедрою філософії, яка є підрозділом Інституту гуманітарної підготовки та державного управління ІФНТУНГ постійно впроваджуються в навчально-виховний процес науково-дослідницькі розробки та наукові праці, що надходять від співробітників відділу теорії та історії педагогічної майстерності інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. Так, на основі використання цінних напрацювань, авторами монографії «Розвиток педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства» / за заг. ред. акад. І. А. Зязюна. - К., Педагогічна думка, 2012. - 390 с. / було складено навчальні робочі програми для викладання наступних курсів: «Основи педагогіки та методика викладання», «Педагогіка і психологія вищої школи», «Педагогіка вищої школи», «Психологія управління» для магістрів технічних спеціальностей.

У зв'язку з тим, що вищезазначені навчальні дисципліни кафедра забезпечує у ВНЗ, який є непедагогічного профілю, викладачі знаходяться в постійному пошуку шляхів самовдосконалення та розвитку своїх професійних компетенцій в галузі психології і педагогіки. В університеті запроваджено систему внутрішніх курсів підвищення рівня професійно-педагогічної кваліфікації (ЦПМ), проводяться дослідницькі практики під час кафедральних та міжкафедральних науково-теоретичних семінарів, здійснюється апробація наукових проектів з держбюджетної тематики із залученням питань педагогіки, активною є також участь членів кафедри філософії у Всеукраїнських науково-теоретичних конференціях з проблем педагогіки вищої школи.

В рамках підготовки магістрів, при викладанні курсу «Психологія та педагогіка вищої школи», призначеного для фахівців у галузі знань за напрямом «Інформатика та обчислювальна техніка: комп'ютерні системи та мережі», були враховані рекомендації, що запропоновані у монографії, зокрема в розділі 8 (підрозділ 8.4) - «Інформаційно-комунікаційні технології та їх використання» [1, с. 253-256]. В навчальній робочій програмі «Основи педагогіки вищої школи та методика викладання», за якою працюють викладачі кафедри філософії, здійснюючи начитку лекцій для магістрів в галузі «Автоматика та управління», використано з монографії настанови розділу 4 (підрозділ 4.3) «Особливості пізнавальної діяльності в умовах інформаційного суспільства» [1, с. 127-138]. Окрему увагу привертає курс «Педагогіка вищої школи», що входить до комплексу підготовки магістрів інституту інженерної екології за напрямом «Геодезія та землеустрій», в якій обов'язковим елементом,

який фактично пронизує всі змістовні модулі дисципліни є інтерпретація педагогіки не тільки як науки, а й як мистецтва. Першоджерелом знову ж таки виступили розмисли з вищезазначеної монографії в розділі 3 (підрозділ 3.4) «Сучасне осмислення феномену педагогічної майстерності (кінець ХХ - початок ХХІ ст.)» [1, с. 101-112].

В межах підготовки магістрів, аспірантів, здобувачів як фахівців європейського рівня, високого інтелекту та ерудиції, тим паче за умов інформаційно-технологічного суспільства, монографії «Розвиток педагогічної майстерності викладача» [2] та «Культура педагогічного менеджменту» [3] є надзвичайно актуальними, заслуговують на подальше опрацювання та залучення їх рекомендацій як першоджерел передового досвіду для становлення професійної освіти і перспективних креативних досліджень фахівців, що мають підготовку за спеціальністю «гірництво», «видобування нафти і газу», «нафтогазова справа».

Загальна картина людинознавчих філософських пошуків першого десятиліття ХХІ ст. тісно пов'язана з станом всієї духовної культури та теоретичної думки в царині означення понять дух, душа, духовність. В історії становлення цих дефініцій відбилися величезні злети, падіння та кризи, що визначались існуючими суперечностями сучасного суспільства. Слід для початку зазначити, що для більшості представників європейської інтелігенції перша світова війна, а далі моральна криза через тероризм, екологічні катастрофи, відчуження означали не лише дегуманізацію, до того ж тотальну по відношенню до соціальних норм людського буття, але й остаточний крах попереднього розуміння духовного світу.

Значна частина теоретиків минулих століть не враховували, що проблеми науки про дух, душу, духовність необхідно розглядати в широкому філософському плані, в тісному зв'язку із завданнями соціальної онтології. Тому так часто ставалось, що конкретні питання живої дійсності виступали в метафізичних абстракціях, викривлено або завуальовано. Не можна, звичайно, не визнати, що називаючи сучасну епоху віком «техногенної цивілізації», деякі філософи, а особливо соціологи правильно вбачали основні відмінні риси змісту духовності, її парадигм як прояв викликів сучасності. Однак, уникаючи фетишизації, слід виходити не з прогресу науки та техніки, а з всезагального прогресу людства. Протягом певного часу створювалось, наприклад, мистецтво замкнуте, аскетичне, призначене для «еліти», яке сковувало творчість художника, або ж творилось мистецтво, так зване масове, комерційне, що спекулювало грубим натуралізмом, еротикою. Все це актуально й сьогодні, ці моменти по своєму закономірні та невідворотні. Розглянемо для пояснення та розуміння феномену духовності ситуацію на теренах мистецтва.

В рамках європейської культури, по відношенню до теорії художньої реальності, ще не склалась дійсно «нова» чи «новітня» філософська модель, яка точно і концептуально відображала б сучасний досвід, визначала б параметри традицій та новаторства. Щоправда, незважаючи на всі суперечності, традиції і новаторство являють собою єдине ціле, хоча і виникає небезпека псевдоноваторства, надаремного експериментування, особливо якщо зникає

об'єктивній критерій оцінки художнього витвору. Вся історія мистецтва та естетичної теорії засвідчує вічний та невтомний пошук джерел і критеріїв художнього прогресу. Художній прогрес напряду пов'язаний з поступальним процесом пізнання світу. В ізоляції від інших гуманітарно-соціальних проблем губляться методологічні засади багатьох талановитих культурологів та мистецтвознавців.

Аналізуючи розмаїття явищ в філософській палітрі ХХІ століття, слід підкреслити, що існують численні намагання спроби філософського моделювання «людської ситуації» в умовах нової соціокультурної реальності. Це стосується в першу чергу критичного переосмислення традиційних форм співдіяльності. Так, основною метою філософської культури мислення початку ХХ ст. було намагання побороти ті настанови, що склалися в Європі протягом трьох останніх сторіч та створення нової парадигми, відповідної сучасній епосі. В першу чергу критиці піддається універсально-гносеологічна постановка класичного раціоналізму, найбільш повно та глибоко представлена в філософії Гегеля. Також філософія Канта, що гуманістично орієнтована на дослідження «душевних сил» людини в їх єдності. Ця проблема теоретичного обґрунтування цілісності світобачення, поставлена родоначальником класичної німецької філософії, отримує надзвичайну актуальність по сьогодні. З її вирішенням пов'язують вихід з кризового стану, в якому опинилась як духовна культура так і освіта за умов глобалізації суспільства.

Людський соціум наповнився стрімким науково-технічним прогресом, який істотно вплинув на всю культуру, поставив перед вченими-філософами та педагогами ряд задач. Раніше надбані людством релігійні ідеї зазнали значної еволюції. Окрім того, науковий та технічний прогрес, що супроводжувався соціальними змінами, суспільні відносини, на кшталт компаративістської структури сприяли росту самосвідомості людей, активізації їх діяльності. Вчені та художники зосередили свою увагу на різних аспектах життєдіяльності особистості, досліджували її здібності, пристрасті, уподобання, прагнення: намагались виявити роль в житті людини свідомості, підсвідомого, розуму та інтуїції. Вказаний процес своєрідно відбився в теоретичних пошуках нашого століття. Предметом спеціального дослідження та вивчення у закладах технічного профілю повинні стати естетичні та культурологічні концепції, що сягають класичної спадщини в постановці проблем саме цілісного гуманістичного світобачення.

Зіставляючи класику та сучасність в ХХІ столітті, ми генетично зіставляємо дві епохи розвитку філософії у самій культурі європейського суспільства. Якщо для ілюстрації розглянути два нових варіанти концепції самосвідомості - етико-психологічну та предметно-мовну, представлені відповідно екзистенціалізмом та психоаналізом (як складним змішанням того та іншого), а також філософією мовного аналізу, то характерним є те, що поняття самосвідомості в сучасній філософії отримало цілком новий сенс. Феноменологія, психоаналіз, а особливо екзистенціалізм розглядають рефлексію як самостійний спосіб внутрішньої дії. Як вже згадувалось, в поясненні самотності людства свідомість та рефлексія виступають найбільш

істотними рисами класичного способу філософствування. Тому однак більшість напрямків та шкіл, а також різних течій сучасності пов'язані власне з цими феноменами. Можна з переконаністю сказати про те, що сила сучасних філософських концепцій «самосвідомості» полягає в розумінні дійсного масового переживання. Це серйозне ідеологічне явище, і перш за все тому, що на узагальнено-філософському рівні проявляється в стихійно розповсюдженій «етиці невтручання». В деяких країнах Заходу, дійсно стали широко розповсюдженими явища відмови від ініціативної дієвості, байдужість до ділової кар'єри, конформізм, пристосовництво, спекулятивний прагматизм.

На жаль, в широких філософських західно-європейських масштабах інтелекту, таланту і праці, глибокі інтуїції та логічно-конструктивні відкриття в апараті філософії не склались в єдину та спрямовуючу силу. В результаті, сучасна філософська наука про людину, як виключно духовну істоту, в загальному зберігає всі ознаки кризи та легше піддається опису в термінах, що вживаються для позначення кризових станів цілих цивілізацій та культур. «Цивілізація - вельми ніжна квітка, вельми крихка будівля, по якій всюди пройшли тріщини, якій загрожує крах. А розвал основ цивілізації щось творить з людським елементом, з людською матерією життя, проявляючись в антропологічній катастрофі, яка можливо є прототипом будь-яких інших, ймовірних глобальних катастроф» [4. с. 107].

Переключення з класичної філософської проблематики на широку проблематику філософської культури відкрило нові, оригінальні тенденції: від відчаю до абсурду, від абсурду до віри в бога та людину (Кіркегор); від усвідомлення кризи європейських наук до формування гуманістичного ідеалу (Гуссерль); через осмислення буття, закинутого в світ, до створення людського образу та світу відкриття істини в творах мистецтва (Хайдеггер); від трагічного усвідомлення таємниці буття та небуття до піднесеного пафосу мистецтва як зашифрованої трансценденції (Ясперс); від класичного строгого мистецтва минулого до дегуманізації сучасного мистецтва і культури (Ортега-і-Гассет); від відображення як глибинного визначення людини до конкретної універсальності людської історії та культури (Сартр); від феноменології людського досвіду до політизації мистецтва (Дюфрен); від метафізики буття до метафізики мистецтва як теології в образах (Марітен, Жильсон); від абсурдного світу до трагічного героїзму бунтуючої людини (Камю) [5].

Всі ці теми народжені часом незвичайного злету і розвитку науки, техніки, з одного боку, з іншого - часом війн та катастроф - екологічної, термоядерної, біохімічної, антропологічної. Критикуючи існуючу мораль, політичні порядки, ідеологію, державу та право, філософію і культуру, існуючі соціальні інститути, прогресивні творці борються проти сучасного варварства, технократичного поневолення, соціального та інтелектуального рабства. Таким чином, поступово складається категоріальна система не стільки філософії, скільки категоріальний стрій всієї сучасної культури духовності.

Слід зазначити також, що пройшов час, коли проблеми духовності та гуманізму були прерогативою розмислів лише художньо-гуманітарної інтелігенції. Сучасна цивілізація змушена самим ходом пізнання все нових

суперечностей признати можливість «інтеграції» етики та еволюційної науки, можливість гуманізму побудованого не тільки на духовних цінностях, але й на біологічних фактах включення людини в соціум. Економіка - невід'ємна частина антропокультурних проблем. Не останню роль відіграє опозиційність до технократичних та біхевіористських критеріїв людської поведінки. Відродження ідей еволюційної етики було неоднорідним. Християнський варіант знаходимо в книзі Тейяра «Феномен людини», де міркування про те, що «людина - не статичний центр світу, як вона довго вважала, а вісь та вершина еволюції» [6, с. 40] поєднується з думкою про спасіння людства Христом Космічним, Христом еволюції. Отже позиції та погляди на сучасне виживання людства як наукові, так, до речі, дуже впливові й ненаукові надзвичайно різноманітні (Дж. Хакслі, К. Лоренц, Е. О. Уілсон).

Майже всі основні мотиви, що артикулювались в філософських системах Європи ХХ ст., були спрямовані на захист людського життя, його цінностей, гарантій збереження. Лейтмотивами звучали теми кризи західного суспільства та його культури; крах всіх цінностей європейської цивілізації, теоретизувалось мистецтво як трагічна самосвідомість людства, як відображення світу та людини в їх утопічній перспективі. Про плідність та діалектичну невичерпність цих пошуків засвідчує той факт, що останні роки особливо активно велися дослідження філософсько-онтологічних проблем духовності на теренах вітчизняної науки. Характерною сьогодні є дискусія про «пошук невтраченого часу», який слід здійснювати як власну долю, як історичний момент: «Сучасна пора світової історії – доба глобалізації – містить в собі величезну кількість колізій, які, зрештою, фіксуються в «проблемі людини» (її сутнісних властивостях, її можливостях та перспективах)» [7, с. 13].

Ніколи раніше в історії духовної культури людства не зазнавали такої сильної вібрації напрямки та школи як за умов глобалізації суспільства, не створювалось одночасно стільки дійсно великого, шедеврів та нікчемного, навіть антихудожнього. Поряд існують та розвиваються, виникають і розпадаються, борються, захищають та заперечують класику як давно відстояні школи так і нові, часто ефемерні групи. І все ж не можна погодитись з твердженням, що криза мистецтва - яскраве свідчення кризи всієї духовної культури [8].

Висновки. В ході проведеного критичного дискурсу, ми дійшли висновку, що в наш складний, багатий конфліктами, війнами та катастрофами час, мислителі незважаючи на істотні зміни в поглядах та ідеях, досліджують все ті ж суперечливі шляхи пошуку сенсу людського життя, загальнолюдських ідеалів та цінностей, розділяють та глибоко розвивають гуманістичні звернення до світу та людини, до місця, ролі та значення людини в сучасному світі. Стан дослідження проблеми складає собою еволюційний процес пошуку адекватності, аутентичності та альтернативності у визначенні як феномену «естетичного», так і його ролі у філософсько-антропологічній традиції постмодерну. Виміри естетичного як унікального, своєрідного, специфічного рівно ж як і естетичні виміри філософської антропології (філософських вчень) мають в полі зору необхідність вирішення однієї й тієї ж проблеми –

ідентифікації новітніх методологічних засад. Власне цим всезагальним засадам та принципам науки про людину, її духовності, повинні бути присвячені педагогічні стратегії філософських дисциплін в негуманітарних ВНЗ. Для успішних результатів слід здійснити наступне:

- узагальнити досвід теоретичних пошуків сучасної вітчизняної філософсько-антропологічної школи;
- актуалізувати значення новітніх розробок естетики як частини гуманітарного знання в контексті філософської антропології та «філософії культури»;
- визначити світоглядно-ціннісну парадигму та методологічні засади викладання дисциплін гуманітарного циклу в технічних закладах;
- розкрити основні тенденції педагогічних процесів за ситуації переходу до європейської інтеграції.

В таких розвідках і полягає перспектива подальших досліджень змісту духовної субстанції сучасної картини світу, а відповідно впровадження філософсько-антропологічних пріоритетів та інновацій у формування наукового світогляду інженерної технічної інтелігенції, зокрема, як у нашому випадку, - фахівців нафтогазового комплексу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Розвиток педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства: колективна монографія / [Зязюн І.А., Лавріненко О.А., Солдатенко М.М., Пилипчук В.В., Боровік О.М., Семенов О.М., Грищенко О.А., Лещенко М.П., Орлов В.Ф., Іванова Т.В., Тринус О. В., Падалка О.С.] / за ред. акад. А.Зязюна. - К.: Педагогічна думка, 2012. - 390 с.
2. Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах інформаційного суспільства: когнітивний аспект: монографія / Солдатенко М. М. - К.: Педагогічна думка, 2012.- 168 с.
3. Культура педагогічного менеджменту викладача ВНЗ непедагогічного профілю: посібник / Іванова Т. В. - К.: Педагогічна думка, 2012. — 137 с.
4. Мераб Мамардашвили. Сознание и цивилизация // Как я понимаю философию.: Прогресс-Культура, 1992. – 366 с.
5. Долгов К. М. От Киркегора до Камю: Философия. Эстетика. Культура. – М.: Искусство, 1990. - 399 с.
6. Тейяр де Шарден П. Феномен человека. - М.: Наука, 1987. – 240 с.
7. Табачковський В. Г. У пошуках невтраченого часу: (нариси про творчу спадщину українських філософів-шістдесятників). – К.: Парапан, 2002. - 300 с.
8. Скальська Д.М. Естетичні виміри філософсько-антропологічних вчень ХХ століття: [Монографія] / Дарія Миколаївна Скальська – Івано-Франківськ, НТУНГ, «Факел», - 2003. – 232 с.

REFERENCES

1. Rozvytok pedahohichnoi maisternosti vykladacha vyshchoho navchalnoho zakladu nepedahohichnoho profiliu v umovakh informatsiino-tekhnologichnoho suspilstva: kolektyvna monohrafiia / [Ziaziun I.A., Lavrinenko O.A., Soldatenko M.M., Pylypchuk V.V., Borovik O.M., Semenov O.M., Hryshchenko O.A., Leshchenko M.P., Orlov V.F., Ivanova T.V., Trynus O.V., Padalka O.S.] / za red. akad. A. Ziaziuna. - K.: Pedahohichna dumka, 2012. - 390 s.
2. Rozvytok pedahohichnoi maisternosti vykladacha v umovakh informatsiinoho suspilstva:

kohnityvnyi aspekt: monhrafiiia / Soldatenko M. M. - K.: Pedahohichna dumka, 2012.- 168 s.

3. Kultura pedahohichnoho menezhmentu vykladacha VNZ nepedahohichnoho profiliiu: posibnyk / Ivanova T.V.- K.: Pedahohichna dumka, 2012. — 137 s.

4. Merab Mamardashvili. Soznaniie i tsyvilizatsiia // Kak ia ponimaiu filsofiu - M.: Progress, 1992. - S.107-147.

5. Dolgov K. M. Ot Kirkehora do Kamiu: Filosofiia. Estetika. Kultura. – M.: Iskusstvo, 1990. - 399 s.

6. Teiiar de Sharden P. Fenomen cheloveka. - M.: Nauka, 1987. – 240 s.

7. Tabachkovskiy V. H. U poshukakh nevtrachenoho chasu: (narysy pro tvorchu spadshchynu ukrainskykh filosofiv-shistdesiatnykiv). – K.: Parapan, 2002. - 300 s.

8. Skalska D.M. Estetychni vymiry filosofsko-antropolohichnykh vchen XX stolittia: [Monohrafiiia] / Dariia Mykolaivna Skalska – Ivano-Frankivsk NTUNH, “Fakel”, - 2003. - 231s.

СКАЛЬСКАЯ Д.Н., доктор философских наук, профессор, заведующий кафедрой философии, Ивано-Франковский национальный технический университет нефти и газа, (Ивано-Франковск, Украина) E-mail: philosophy@nung.edu.ua

ФИЛОСОФСКО-АНТРОПОЛОГИЧЕСКИЕ ПРИОРИТЕТЫ В ПОДГОТОВКЕ КАДРОВ НЕФТЕГАЗОВОГО ПРОФИЛЯ

В статье актуализированы новейшие педагогические разработки специфики преподавания гуманитарных дисциплин в технических вузах. Указано на философско-антропологические приоритеты и рефлексии в формировании научного мировоззрения будущих специалистов нефтегазовой отрасли. Обосновано, что модернизация и реформирование образования в области гуманитарных наук, а в частности тех, которые преподаются при подготовке специалистов инженерно-технических специальностей требуют постоянного совершенствования, эстетизации. В полемике с отчуждением, овеществлением и фетишизацией формируются инновационные философские проекты, их достижения привлекаются к педагогическому процессу.

Ключевые слова: философская антропология, педагогика, культурная глобализация, духовная субстанция, художественно-эстетические ориентиры, инновации.

SKALSKA, DARIIA, doctor of Philosophical Sciences, Professor, Head of the Philosophy Department Ivano-Frankivsk national technical university of oil and gas, (Ivano-Frankivsk, Ukraine) E-mail: philosophy@nung.edu.ua

PHILOSOPHICAL AND ANTHROPOLOGICAL PRIORITIES IN TRAINING THE OIL AND GAS SPECIALISTS

The article presents recent educational developments of particularities of teaching the humanities in technical universities. The philosophical and anthropological priorities and innovations in shaping the scientific outlook of future oil and gas industry professionals are revealed. It has been proved that modernization and reform of education in the humanities, particularly those that are taught while training students majoring in engineering require constant improvements and aestheticization.

In general complex of the human sciences aesthetics has proved to be the "culture of values", and aesthetic dimensions reach the deepest essence of a human as generic being, pointing to his/her uniqueness and value. Art is often associated with the consciousness of mankind. The existence of different viewpoints, opinions, positions that can not be united in a single conglomerate are appropriately reflected in the combination of different ideas, trends and directions that show the complexity, contradictions, chaos and antinomic character of modern era. In this context, by updating the aesthetic ideas of philosophy the establishment of new methodological principles takes place. Moreover, new developments in aesthetics and art, including those that seem incompatible,

but steadily coexist in human society are observed to appear constantly. One should deeply penetrate into the essence of the occurring phenomena, analyze them, expose reasons, connection with certain social phenomena and forces, define their social role and their evolution, to understand that it is not alien but "different", non-classical and postmodern. If modern culture did not experience "aesthetic boom", it would be possible to accept the often warning as for distribution of the "aesthetic crisis", which is going to be replaced by the "cultural turn", "linguistic turn" or era of "Informatics and Cybernetics". But aesthetics reveals its "daily presence" and becomes an autonomous branch of values, authoritative examination of society. In controversy with alienation and fetishization, innovative philosophical projects are formed, their achievements are involved in the educational process.

Keywords: philosophical anthropology, pedagogy, cultural globalization, spiritual substance, artistic and aesthetic values, innovations.

*Стаття надійшла до редколегії 05.04.16 р.
Рекомендовано до друку 10.04.16 р.*